

FUNCIONS I VALORS DELS CASOS.

NOMINATIU

Pot fer les funcions de subjecte, atribut i complement predicatiu del subjecte.

Subjecte

Ha de concordar en persona i nombre amb el verb.

Atribut

Amb el verb *sum* (ésser, estar) pot aperèixer un nominatiu fent d'atribut. Si és un adjectiu concordarà en gènere i nombre amb el subjecte.

Complement predicatiu del subjecte.

El complement predicatiu és un complement que afecta alhora el verb i un sintagma de l'oració, ja sigui el subjecte o el CD. Aporta una informació necessària, ja que sense ella canviaria el significat de l'oració.

-Magister **laetus** in agro uiuít. (El mestre viu feliç al camp.)

VOCATIU

Vocatiu o apel·lació: crida l'atenció de la persona a qui es parla. Acostuma a anar entre comes.

ACUSATIU

Té dos usos principals: CD i CC.

CD.

-CD de verbs transitius.

-Doble acusatiu:

1. CD de persona i CD de cosa amb verbs que signifiquen ensenyar (*doceo*), amagar (*celo*), demanar (*peto*), pregar (*rogo*), aconsellar (*moneo*)...

-**Grammaticam pueros** doceo. (Ensenyo gramàtica als nins.)

-Idcirco moneo **uos hoc**. (Per aquest motiu us aconsell això.)

Pel que fa a la traducció, el CD de cosa es manté com a CD, però el directe de persona es tradueix com un CI.

2. CD i CPred d'aquest. Aquesta construcció es fa servir amb els grups de verbs següents: *appello*, *nomino* (anomenar), *uoco* (cridar), *iudico* (jutjar), *creo* (elegir), *facio* (fer), *existimo*, *habeo*, *duco* (considerar, opinar)...

-**Ancum Marcium regem** populus creauit. (El poble va elegir rei Anc Marci.)

-**Iustitiam** erga parentes **pietatem** nominamus. (Anomenam la justícia cap els familiars pietat.)

3. CD i CC de lloc.

-Agesilaus **Hellespontum copias** traiecit. (Agesilau va passar les tropes a l'altra banda de l'Hel·lespont.)

CC.

1. CC de direcció (cap a on) amb noms propis de ciutats o illa petita o amb els substantius *domum* (a casa), *humum* (a terra), *rus* (al camp).

-Caesar **Romam** uenit. (Cèsar va venir a Roma.)

-Hostes post proelium **domum** redierant. (Els enemics havien retornat a casa després de la batalla.)

2. CC d'extensió.

Es pot referir al temps o a l'espai. El primer és un complement circumstancial de duració en el temps; el segon, un complement circumstancial de mesura.

- En l'espai: indica mesura o dimensió, espai recorregut o distància.

-Erat eo loco fossa **pedes quindecim**. (En aquell lloc hi havia un fossat de quinze peus.)

-**Decem milia** passuum progressi sunt. (Van avançar deu mil passos.)

-Hostes **duo milia** passuum aberant. (Els enemics estaven lluny una distància de dos mil passos.)

- En el temps: indica quant dura l'acció.

-Romulus **septem et triginta annos** regnauit. (Ròmul va regnar trenta-set anys.)

GENITIU

Usos principals: Cdet, CRV, Genitiu partitiu o complement del superlatiu.

Cdet.

Cdet de substantius, adjectius i adverbis (amb diferents significats: propietat, parentiu, partitiu, matèria, lloc, preu...).

CRV.

Complementa a verbs que expressen les següents idees: participació, preocupació, memòria, desig, abundància, menjar, beure... i les seves contràries. A vegades el diccionari ho indica (amb gen).

Genitiu partitiu o complement del superlatiu.

Indica el tot del qual s'extreu una part. Apareix complementant el significat d'adjectius en grau superlatiu.

-Maior **fratrum** (el major dels germans)

DATIU

Pot tenir els següents valors: CI, datiu possessiu, CC, CRV i Cdet.

CI.

Indica el destinatari de l'acció principal.

Datiu possessiu.

Designa el posseïdor d'alguna cosa.

1. Amb el verb *sum*. El datiu indica el posseïdor i el nominatiu la cosa posseïda.

-Llibri **Marco et Decimo** sunt. (Els llibres són d'en Marc i en Dècim/En Marc i en Dècim tenen llibres.)

2. Per indicar el nom d'una persona.

-**Puero** nomen est Marcus. (El nom del nin és Marc/El nin s'anomena Marc.)

CC.

Pot indicar finalitat.

CRV.

Complementa verbs que expressen interès, favor, conveniència, obediència, proximitat...; també pot complementar verb impersonals i verbs compostos de preposició. A vegades el diccionari ho indica (amb dat).

Cdet.

Cdet d'adjectius (que signifiquen: utilitat, igualtat, semblança, comunitat, parentiu, conveniència...). A vegades el diccionari ho indica (amb dat).

ABLATIU

CC, 2n terme de la comparació, Cag i Cdet.

CC.

Pot indicar temps, mode, instrument, companyia, lloc...

2n terme de la comparació.

Indica el segon element d'una comparació.

Cag.

Indica l'agent que efectua l'acció en una oració passiva. Si l'agent és una persona, és precedit per la preposició *a/ab* (per); si és una cosa, apareix en ablatiu.

Cdet.

Pot complementar el significat de certs adjectius. A vegades el diccionari ho indica (amb abl).

LOCATIU

Indica el lloc en què es produeix l'acció. Només s'aplica als noms de les ciutats i d'illes petites, així com algunes paraules aïllades: *domi, humi, ruri*. És idèntic al genitiu singular de la primera i la segona declinació.

APOSICIÓ.

L'aposició és una informació extra que complementa un sintagma, és a dir, no varia el significat de l'oració.

En llatí és necessari que l'aposició **concordi en cas amb el sintagma al qual fa referència, per tant, tots els casos poden fer aquesta funció**. Per exemple: si tenim una aposició del subjecte, aquesta anirà en nominatiu perquè el subjecte estarà en aquest cas. En canvi, si l'aposició fa

referència a un CI, es construirà en datiu. I així, en cada cas.

-Thebae, **oppidum magnum**, clarae sunt. (Tebes, gran ciutat, és famosa.)

-Magistra Iuliae, **bonae discipulae**, librum dat. (La mestra dóna un llibre a na Júlia, bona alumna.)

-Toti uiri, **et domini et serui**, ad forum ueniunt. (Tots els homes, tant senyors com esclaus, vénen al fòrum.)

-Aquam, **caeli donum**, bibo. (Bec aigua, regal del cel.)

SINTAGMES PREPOSICIONALS.

Els sintagmes preposicionals fan la funció de complement circumstancial (CC).

En llatí les preposicions demanen o regeixen un cas concret, és a dir, exigeixen que el sintagma nominal a què afecten estigui en un cas determinat.

Acostumen a regir acusatiu o ablatiu, tot i que n'hi ha algunes que poden regir els dos casos i tenen un significat diferent segons el cas.